

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 6. Vtrum metus causet inuoluntarium simpliciter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

ARTICVLVS V.

Vtrum violentia causet inuoluntarium.

34 **S**ensus est; Vtrum effectus, qui per vim seu violentè in nobis causatur, sit inuoluntarius.

Conclusio est, omninò esse inuoluntarium.

Probat *Primò*, Quia ratio violenti hoc includit, vt sit contra propriam inclinationem eius, cui violentum dicitur: atqui propria inclinatio hominis vt homo, est per voluntatem elicita: ergo quicquid est homini violentum, est contra ipsius voluntatem; & consequenter inuoluntarium.

Vbi aduerte, D. Thomam hęc loqui de violentia, quæ infertur homini, quæ homo est, vt patet in responsione *ad tertium*. Nam quæ alijs rebus infertur, non pertinet ad negotium morale.

Secundò Probat; Sicut violentum in alijs rebus opponitur ei, quod est secundum naturam, ita in homine opponitur ei, quod est secundum voluntatem, seu voluntarium: sed voluntario opponitur solum inuoluntarium: ergo violentum homini est inuoluntarium. Quare, cum violentia causet effectum violentum, causat inuoluntarium.

Notandum est, tria esse quæ causant inuoluntarium (de quibus D. Thomas hoc art. & sequentibus) vt docet *Almainus* cap. 2. tract. 1. de moralibus. Et colligitur ex *Aristotele* 3. *Ethic.* c. 1. nempe, Vim, Metum, & Ignorantiam. Vis & Ignorantia faciunt vt opus sit omninò inuoluntarium. Metus verò solum facit, vt secundum quid censeatur inuoluntarium; absolute tamen voluntarium.

Hinc sequitur, vt, quicquid agimus vel patimur ab externa aliqua causa, voluntate repugnante quantum potest, & debet; non imputetur nobis ad culpam; quia est violentum, ac proinde omninò inuoluntarium. Quod etiam colligitur ex *Apost.* *Roman.* 7. & principio capitis 8. & capitulo *Presbyteros* dist. 50. & causa. 22. q. 1.

35 *Obiectiões soluntur.* Dices *Primò*, Si quis te neque volentem, neque nolentem, sed permittentem trahat, motus iste erit violentus; tamen non erit inuoluntarius; ergo vis non semper causat inuoluntarium.

Respondeo, Istum motum non esse propriè violentum seu coactum homini, vt homo est; quia non fit renitente voluntate, quantum potest; sed solum est violentus corpori, vt graue est: vnde non est mirum si non sit propriè inuoluntarius. Si tamen tenebaris istum motum impedire, & non impedias cum possis, censebitur tibi absolute voluntarius; vt patet ex dictis art. 3. Nam sequitur ex omissione voluntaria, cum tamen deberes impedire. Quod si non tenebaris impedire, nec erit tibi voluntarius, nec inuoluntarius; sed solum non voluntarius, seu permissus.

Hinc fit, vt si puella quæ defloratur, non resistat quantum debet, non censeatur vi, neque absolute inuoluntariè id pati, sed voluntariè; quia sequitur ex omissione voluntaria, & tenebatur impedire. Quod si metu mortis non resistat, etiam si omisso illa resistèdi sit absolute voluntaria,

(est enim ex metu tantummodò illa omisso, qui solum facit inuoluntarium secundum quid) tamen euentus secutus, scilicet defloratio, est omninò inuoluntarius, imò & violentus; quia infertur ab extrinseco, voluntate resistète quantum potest & debet.

Dices *Secundò*, Passiones Christi & Martyrum non erant coactæ, nec inuoluntariæ; non enim contra voluntatem patiebantur; erant tamen violentæ, quia per vim extrinsecus illatam contra naturalem inclinationem, quæ appetit suppositi conseruationem: ergo violentia non semper causat inuoluntarium.

Respondeo, Etsi erant violentæ respectu naturalis inclinationis voluntatis; tamen non erant violentæ respectu voluntatis deliberatæ: nam volebant illas excipere, & voluntas ad eas cooperabatur, quatenus se voluntariè offerebant, & volebant subtrahere: vel saltem quatenus malebant illas pati, quàm veritatem negare. Vide D. Thomam in respon. *ad secundum*.

Vbi tamen aduerte, Passiones istas non dici propriè voluntarias, quatenus Martyres se habebant merè passiuè: quia voluntarium est quod pendet à voluntate aliquo modo, vt effectus à causa. Nec sufficit quòd illis placuerint per modum obiecti; alioquin passiones Martyrum essent etiam nobis voluntariæ, quia placent nostræ voluntati. Sed dicuntur voluntariæ, quia Martyres ad illas voluntariè cooperabantur; sicut dictum est.

ARTICVLVS VI.

Vtrum metus causet inuoluntarium simpliciter.

Sensus est, Vtrum id quod metu facimus, aliàs non facturi, censeatur absolute inuoluntarium. 37

Conclusio, Id quod metu fit, esse mixtum ex voluntario, & inuoluntario; sic tamen vt sit voluntarium simpliciter, inuoluntarium secundum quid.

Ratio est, Quia id quod metu fit, acceptum cum circumstantijs quibus fit, est absolute volitum. Cuius signum est, quòd ex vi illius voluntatis homo se applicet ad externam operationem: vt patet, cum quis metu naufragij in tempestate prociçit merces: hæc prociçto tali tempore & loco est absolute volita; tamen secundum quid est inuoluntaria; quia considerata nudè extra tale periculum, planè displicet voluntati.

Vbi Notandum *Primò*, metum differre à violentia; quòd violentia non inclinet voluntatem; sed illa omninò repugnante, suum effectum ponat: metus verò inclinet voluntatem, vt ipsa met aliquid velit & faciat quod per se consideratum illi displicet, idque ad vitandum maius malum.

Notandum *Secundò*, cum aliquid metu fit, interuenire quatuor actus. *Primus* est, Timor maioris mali; vt naufragij. *Secundus* est, volitio alicuius operationis; v. g. eiectionis mercium, vt illud maius malum auertatur. *Tertius* est, displicentia illius operationis secundum se considerata, quòd sit incommoda, & damnosa. *Quartus*,

Ipsa

Quomodo
passiones
Martyrum
non erant
violentiæ.

37

Dum ut
quid sit me
in quatuor
actus con
currunt.

Ipla externa operatio, scilicet eictio. Inter hos, primus non est inuoluntarius; timere enim malum impendens, est secundum inclinationem voluntatis, sicut desiderare bonum. Neque etiam secundus, quia voluntas eiciens merces, ad vitandum maius malum non displicet voluntati, sed est illi consentanea. Neque Tertius, quia displicentia illa non displicet: non enim voluntas habet aliquem actum, quo nollet se habere illam displicentiam, siue, quo nollet sibi displicere illam eiectionem. Solus quartus actus est inuoluntarius, scilicet, externa eictio; quia hic solus displicet: non tamen absolute displicet; quia placet cum circumstantiis quibus fit: sed seorsim sine talibus circumstantiis consideratus, displicet. Vnde dicitur inuoluntarius secundum quid; id est, ut nudè & secundum se consideratur.

38
Id quod me-
tu fit, non
conferetur in-
uoluntari-
um, nisi
coniunctam
habeat dis-
plicentiam.

Hinc sequitur Primò, Non omne quod metu fit, esse inuoluntarium; sed requiri ut simul in voluntate sit quaedam displicentia, qua, id quod fit, secundum se consideratum displiceat. Si enim hoc modo non displiceat, non est vllò modo inuoluntarium. Neque sufficit qualiscumque displicentia; nam primi motus non sufficiunt ut dicamur aliquid inuoluntariè facere: sed requiritur ut sit deliberata nolitio, qua quis nollet hoc facere, nisi esset necessarium ad aliud malum vitandum. Vnde, qui metu inferni poenitentia ducitur, & seruat diuina mandata, non cenfetur id inuoluntariè facere; sicut qui metu naufragij proijcit merces; nisi coniuncta sit talis nolitio, qua nollet poenitere, & mandata seruare, nisi id esset necessarium ad vitandum infernum: Sicut ille qui proijcit merces, habet nolitioem qua nollet proijcere, nisi id esset necessarium ad vitandum naufragium. Ab hac nolitioe, quando timori coniungitur, timor dicitur seruilis, ut suo loco dicitur.

Secundò sequitur, contractum metu initum non esse irritum defectu voluntarij, ut multi do- cent; quia est absolute voluntarius: absoluta autem voluntas sufficit ad efficiendum validum contractum, modò debita materia interueniat.

Contractus
metu factus
non est ir-
ritus defe-
ctu volun-
tarij.

Itaque secluso iure positio, verius existimo, matrimonium metu graui contractum, esse validum, modò interueniat vltro citroq; idonea materia, in qua contractus verferetur, nempe personarum habitas. Idem dico de emptioe, venditioe, permutatione, locatioe, & similibus contractibus. Possunt tamen huiusmodi contractus sic initi, excepto matrimonio, facile irritari, voluntate eius, qui iniuriam passus est: nam potest petere restitutionem in integrum, & agere de damno illato. Excipio matrimonium, quia semel initum, natura sua est insolubile: vnde iure positio ab initio debuit irritum decerni. Fateor tamen contrariam sententiam probabilem esse; scilicet, contractus omnes per iniuriam extortos, iure naturæ esse irritos. Sed de hoc latius Tractatu de Matrimonio.

Dices, Si id quod metu fit, est absolute voluntarium: ergo metus numquam excusat à culpa, si quis ratione metus contra legem agat.

39
An metus
excuset à
culpa.

Respondeo, Numquam ratione metus licere transgredi legem, vel agere contra legem formaliter consideratam; nam hoc est facere contra legis obligationem; sed sepe fit, ut obligatio legis, ratio-

ne periculi quod metuitur, cesset: & tunc licet omittere id, quod lex præcipit, & agere contra legem materialiter consideratam. Quod non solum in legibus humanis locum habet, quarum omnium obligatio cessat in graui periculo vitæ, aut fortunarum (nisi interdum magnitudo rei præceptæ aliud postulet) sed etiam in legibus diuinis affirmantibus; quia etiam hæ non obligant cum periculo vitæ. Sic præceptum Confessionis, Communionis, etiam & Baptismi, non obligat cum periculo vitæ. Idem vsu venit in quibusdam præceptis legis naturalis, ut correptionis proximi, & eleemosynæ in necessitate. De quibus suo loco.

ARTICVLVS. VII.

Vtrum concupiscentia causet inuoluntarium?

Conclusio est, Concupiscentiam non causare, sed potius facere aliquid voluntarium. Duo hic insinuantur dubia. 49

D V B I V M I.

Vtrum id quod ex Concupiscentia facimus, sit censendum inuoluntarium, sicut id quod ex metu facimus?

Nota Primò, Concupiscentiam hic vocari passionem, quæ afficimur ad aliquod bonum, præsertim delectabile.

Nota Secundò, Hanc Concupiscentiam esse duplicem; scilicet, Antecedentem & Consequentem, ut docet D. Th. q. 77. a. 6. Cum enim sit duplex appetitus, sensitiuus, & rationalis; ijque in eadē simplici essentia animæ iungantur; fit ut se mutuo moueant, etsi dispari modo. Appetitus enim rationalis, seu voluntas, mouet appetitum sensitiuum efficaciter per modum imperantis: appetitus autem sensitiuus non ita potest mouere voluntatem; sed mouet per modum suadentis, faciendo ut obiectum videatur intellectui expetendum. Quod si intellectus non attentè consideret, facile seducitur, iudicans ita esse sicuti proponitur, & sic voluntas ad illud mouetur. Quando igitur voluntas mouet appetitum inferiorem ad concupiscendum, est Concupiscentia Consequens: quando verò appetitus inferior mouet voluntatem, est Antecedens: ut cum quis ex tentatione trahitur ad consensum, De consequenti nulla est dubitatio; quia cum ipsa sequatur voluntatem, effectus quoque eius pendet à voluntate, tamquam à causa sua primaria; vnde est omnino voluntarius: non tamen concupiscentia cenfetur esse causa huius voluntarij: quia concupiscentia non induxit voluntatem, sed voluntas concupiscentiam. Vnde hæc concupiscentia propriè non facit voluntarium, sed est signum intensæ voluntatis. Confert tamen, ut homo in eadem voluntate facilius perseueret, saepeque contingit ut concupiscentia à voluntate excitata, ipsam vicissim magis excitet & augeat. Sed hac ex parte non tam est Consequens, quam Antecedens. De Antecedente igitur est tota quaestio.

Concupis-
centia Con-
sequens &
Antecedens

Respondetur